

# مسائل اقلیم

۱۳۲۶

در سعادتده یکی پوسته خانه قارشوسند  
دائرة مخصوصه در  
محل اراره:

مسلکمنزه موافق آثار جدیده مع المنزوبه قبول اولنوره  
درج ایدیلیمین آثار اعاده ارنماز  
انظار:

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفته لقا رساله در

مؤسسلری: ابوالعلا زین العابدین - ح. اشرف ادیب

در سعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

تاریخ تأسیسی:

قیریلنه دن مقوا بورو ایله کوندریلیرسه سنوی  
۲۰ غروش فضلہ آلتیر.

۱۱ تموز ۳۲۴

در سعادتده پوسته ایله کوندریلیرسه ولایات بدلی اخذ اولنوره

سنه لکی القایلنی

در سعادتده	۲۵	۶۵
ولایاتده	۵۰	۹۰
ممالک اجنبیهده	۵۵	۱۰۰
	غروشدره	

مطلوبه دن خالی اوله جفی جهته آیات واحادیثه مظهر ثنای عظیم قلنان مبارک نماز اولمادینی وارسته قید ایضاحدر .

فرقان حکیمک بو صورتله نماز قلان ارباب غفلت حقلرنده « فویل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون الذین هم براؤن وینعون الماعون » بیورلمشدرکه یالکز صورت صلاتی اتیان ایتملری حسیله کندیلرینه « مصلین » اطلاق بیورلهرق اقامه صلاتدن محروم وخشیت الهیهی مذکر ، عظمت سبحانییهی مشعر بولنان توجه قلبیه مقارن صلات حقیقه دن سهو وذهول ایله مألوف اولدقلری افاده بیورلمشدر .

مناسرتی اسماعیل معنی

مسلمانلقده اساسلر

۱ - تحصیل ایمانه ایچونه نظر عقلی . دین مبین اسلامک استناد ایلدیکی ال برنجی اساس نظر عقیدر . اونک عندنده ایمان صحیحک وسیله سی یالکز بو نظردن عبارت اولدینی ایچون حاکم طانیدینی عقلک حضورنده مابه الاحتیاج اوله جق حجت انجق بودر . شیدی مادام که دین عقلی حاکم طانیشدر ، بالطبع حکم ونفوذنی تسلیم ایتمشدر . او حالده نصل اولورده او حاکمه تعرضده بولنسی ممکن اوله بیلیر ؟

باقیکز بو اساس مسلمانلری نزمیه قدر سوق ایتمشدر : اهل سنتدن بر چوغی دیورلرکه حقیقته وصول ایچون بئذل مجهود ایتدیکی حالده استحصال مراده عری وفا ایتمین ، معافیته موقف ظن وریده توقف ایتمدک طریق تحریده ترک حیات ایدن آدم زمره ناجیه دندر . انصاف اولسون بوندن بیوک مساعده کارلق تصویرینه امکان وارمیدر ؟

۲ - ظاهر شرع ایله عقل آرمشده تعارضه رفوعنره عقلک تفریمی . سوزلری شایان التفات اولیان برحزب قلیل استثنا ایلدیکی صورتده بتون اهل دین شونده متفقدلرکه عقل ایله نقل تعارض ایتدیکی وقت دلیل عقلیه بالااعتبار نقل ایچون ایکی طریق اختیار اولنور . برنجیسی ماهیت منقولک اکلاشیله مابه جفنی اعتراف ایدرک کیفیت علمنی جناب حقه تفویض صورتیه صحتنی تسلیم اتمک ، ایکنجیسی ایسه معنای منقولک عقلاً ثابت اولان حقیقته اتحاد ایتسی ایچون قواعد لغته مراعات شرطیه نقلی تاویل جهته کیتمکن عبارتدر .

ایشته کتاب میننده ، حدیثه ، علیه الصلاة والسلام افندمک سنن سنیدلرنده حکمی جاری اولان بو اساس تثنین سایه سنده درکه عقلک بدشکاه عزمنده بتون یوللر آچیلش ، سبیل ترقیسنده کی عقبات کاملاً قالدیرلش ، میدان جولانی نامحدود بر صورتده توسیع ایدلمشدر . عجباهج بر فیلسوفک نظری ایچون بوندن واسع بر فضای جولانه انعطاف قابیلدر ؟

آرتق فکر ونظر صاحبلری ، حقیقت معرفت طالبلری بو پهنای بی انتهاده صیغمازسلر نزمیه صیغارلر ؟ اوله یا ، بو ساحیدی طار بولدقدن صکره نه طاغریله ، دره لرله برابر شو خاکدانه ، نه ده اجرامله برابر فسحتسرای آسمانه صیغه مازلر .

بونک اوزرینه جناب عدی : - بوجهت بک طوغربدر ، دیهرک اعترافده بولمشدر .

هر دین حقه ، شرائع الهیه نک کافه سنده امرجه بشریه راستعدادات متنوعیه کوره عبادتک صور کثیره وهیئات مختلفه سی اولوب صنوف آدمدن جناب حقیق عظمت وکبریسی وسلطنت سرمدیه وحاکمیت مطلقه ایله تفره سبحانیسی شعوروملاحظه سنده بولملری تذکیر بیورلماق حکمت علیه ربانیسنه بناء مشروع قلنش ولزوم ایفاسنه دائر اوامر قطعیه شرفصدور ایتشدر . بوشعور وملاحظه ایسه هر عبادتک روحی وسری ، علت غاییه مشروعیتی اولدینی هویدادر .

عبادات مشروعدهن هر برینک تقویم اخلاق وتهذیب نفوس خصوصنده تأثیر عظیمی قابل انکار دکلددر . فقط درکاه سبحانییه عرض تعظیم واخلاص عبودیتک مدار ومنشأی اوله جق ملاحظه واتباه قلب حصول بولمادقجه ، توجه الی الله امر راسخ اولمادقجه تأثیر مطلوب حصول پذیر اولماز .

بناء علیه عبادتک شکل وصورت ظاهریه سی روح معنادن ، ملاحظه معروضدهن عاری قالیرسه عبادت صائیله صالح دکلددر .

مثلاً قلمده بولندینز نمازی نظر مطالعهیه آلهرق دوشونهلم : بزک کیم ماکان اتیان صلات ایله دکل ، بلکه « اقامه صلات » تعبیرینه ماعصدق اوله جق وجه اکمل اوزره ادا وایفاسیله مأثور ومکلف بولندیغمزده شبهه ایدرمیز ؟ خیر ! چونکه مؤمنلری مدح وصالته ترغیب باندده ورود ایدن نصوص شرعیده هپ « ویقیمون الصلاة » کبی اقامه دن مشتق صیغ و تعبیرات شریفیه مصادف اولمقدیز . اقامه صلات ایسه بوتون ارکان وحدود ظاهریه وباطنییه سیله ایفای صلاته مبادرت ، بالجمله آثار وفوائدینی محتوی اوله جق طرزوهیئنده اووظیفه عالییهی اتیانه موفقیت دیمکدر .

ناصل که « قد افلح المؤمنون الذین هم فی صلاتهم خاشعون » نظم شریفی ده اهل ایمانک فلاحنی ارکان باطنیه دن معدود خشوعه ، ادای صلات هنکامنده کی حضور قلبیه بنا قلمشدر .

برده بافرمان الهی فریضة ذمت ، اعظم ارکان رصینه اسلامیت اولان صلات حقیقیه وکامله « ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنکر ولذکراه اکبر » و « ان الانسان خلق هلوعا اذامسه الشر جزوعا واذامسه الخیر منوعا الا المصلین الذین هم .. الخ » مثالونصوص قرآنیه نک دلالات قطعیه سیله انسانی هر درلو مساوی اخلاق ومناهی ومنکر ایدن آلیقوبه رق اختراصات جبلیه سنی تعدیل ایدن ، وبو سایه ده معکس فیوضات خدا اوله جن قلبنی دیکا ، سبحانییه اجذاب تام ایله منجذب ، سانشات غیبیهی مترقب قیلان اک بویوک بر ذکر الهی ، اک صمیمی بر مناجات ربانیه در .

روح عبادت ومدار فیض وسعادت ارله جق اسرار معنویه دن ذهول ایله سهو وغفلته مقارن بولنان حرکات وسکانات ، لسان واعضای سائردهه علی العاده وقوع بولان اشغالات وبوخاصیت عظمادن عاری ، نتایج

ایتمش ، بناءً علیه طبیعت دین مقتضای سنجه حرکت ایش اولور . بو خصوصده طبیعت دین کندیسنه اصلاً معارض و مزاحم اولماز . او حالده دین ایچون بوندن بیوک مساعده کارلق اولورمی ؟

دین اسلام بتون بت پرستیکی یوزندن قالدیرمق ایچون کلمشدر . نشانه هجومی اولان اصنام هانکی ملته منسوب اولورسه اولسون ، هانکی شکله ظهور ایدرسه ایتسون ، هانکی نام آلتنده طانیلورسه طانیلسون ، نظرند قطعیاً فرقی یوقدر . شو قدر وار که ناطق احکامی اولان کتاب مبین کندیسنک ال یا فین دشمنلری بولنان بت پرستلرک لسانی اوزرینه منزل اولدیغندن ادراک مائی ایچون لسان عربی حقیله بیلک لازم ایدی . برلسانی حقیله بیلک ایسه کندیسی تشکیل ایدن لغاتک موقع استعماللریله اولغتلردن ترکب ایده جک عباراتک اسالیب و اطوارنده کی دقائقه وقوفه متوقف ایدی . بو ده عربک میدانه کتیرمش اولدیغی منظوم ، منشور آناری ضبط ایتدیجک قابل اوله مازدی .

خصوصیه بو آنار قوم عربک یالکزی سانی دکل ، آداب و عاداتی عقایدی بت پرستلرکده کچیرمش اولدیغی ادواری ، الحاصل زمان جاهلیتده کی احوالی لایقیله کوسترمکده ایدی . بناءً علیه ایلک مسلمانلر اللرنده بولنان کتاب منزک ادراک معنای ایچون کلام عربک ضبط و تدوینی ، تفسیری اوغورنده برچوق فداکارلر ایتدیله ، شداند غربته قاتلاندیله ، ماملکلرینی ، عمرلرینی افنا ایتدیله . هم بو همتری برر عبادت تلقی ایدرک ، مقابلنده جناب حقندن مکافات آله جقلرینی امیدایلیله رک اختیار ایتدیله . او حالده ایچنده طوغش اولدیغی علمی محقر کورمه مک اساساً دینک مقتضای طبیعتی ایدی . حتی دیندن اولمان بر علم بیله تحصیلنده کی حسن نیت اعتباریله علوم دین عدادینه داخل اوله بیلیدی .

ایشته شو حال دین اسلام طرفندن علمه قارشلی اوله بیوک بر مساعده کارلقدر که درجه سنی اربابی تقدیر ایدر .

۵ — اسلامده سلطنت ریغیه (ملئک عقلمی ارزنده حکومت) یوقدر . دین نامنه ایدیلن تسلطن و تحکمک کوکندن دورلمسنه بادی اولان بواساس ارکان اسلامک ال بیوکلرنندیر . اوت ، مسلمانلق بو سلطنتی کوکندن بیقدقدن باشقه انقاضنی بیله اوله بر صورتده محو ایتشدیر که بوکون جمهور مسلمین عنندنه نام و نشانی بیله یوقدر . دین اسلام الهدن ، پیغمبردن صکره هج بر کیمسه ده باشقه سنک عقیده سنه حاکم اولمق ، ایماتی اوزرنده نفوذ ، مداخله یوروتک صلاحیتی بر اقامشدر . (حتی حضرت پیغمبر بیله احکام الهمیدی تبلیغه و ایجاب ایدرسه اخطاره مأمور ایدی ، یوقسه عقائد مسلمین اوزرنده صاحب نفوذ دکل ایدی: فذکر انما انت مذکر لست علیهم بمسیطر .

کذلک مسلمانق کیمسه نه یرده نه کوکده حل و ربط امور قدرتی ویرمه مش بالعکس مؤمنی الله ایله کندیسی آره سنه کیرمک ایستین رقیب توسط کاردن آسوده بر اتمش ، اوزرنده الهدن باشقه رقیب بر اقامش ، الله اولان عبودیتندن ماعدا بتون رقیب و اسارتی اوزرندن قالدیرمشدر . بر مسلمک دینده کبی نه قدر عالی اولورسه اولسون نسبتله پک دون مرتبه ده بولنان دینداشنه قارشلی نصیحت و ارشاددن باشقه بر

۳ — تکفیرک صوری . شیدی شو ایکی اساسی سوبلدکن صکره بین المسلمین پک معروف اولان اوچنجیسنی ده ذکر ایتلی یز که شودر : بر آدمدن کفره جلنه یوز وجه ، ایمانه جلنه ایسه انجق بروجه بولنه بیلن بر سوز صادر اولسه اوتک وجه ایله عمل اولنور بناءً علیه سوزک کفره حلی جائز اوله ماز .

انصاف ایله دوشونولسون ، فلاسفه نک سوزلرینه قارشلی بوندن بیوک مساعده کارلق کورلمشیدر ؟ هم بویله یوز وجهدن بریله اولسون ایمانه حلی قابل اولمایه جق بر سوزی سوبیله مک حاققی هج بر حکیمه یاقیشدیر بیله بیلیری ؟ یوق ، هانکی حکیم اولورسه اولسون ، بو قدر چوروک بر سوزی آغزینده آله جق قدر بلاهت کوسترسه اونک حقنده لایق اولان جزا ، تکفیر صورتیله دیندن دکل ، باشقه بر واسطه ایله دنیادن چیقارمقدر !

۴ — جناب حقک بو عالمده کی سنن الهمی سنده عبرت بین اولور . انبیای عظامدن باشقلری طرفندن طریق حقده ایدیلن دعوتلرده دلیلدن ماعداسنه اعتبار اولنماق ، اوله عجب و غرائب ، خوارق عاده باقیلمقدن عبارت اولان برنجی اساسدن صکره کلن بو اساس مناج قویم اسلامده قائم اولان نفوسی بولندقلری طریق رشادده ثابت قدم ایتک ، حال و معادلرینه عائد عملارینی اصلاح ایله مک ایچون وضع اولمشدر .

بو اساس ادوار ماضیه ایله دور حاضرده کی نبی بشر حقنده جاری اولان سنن الهمی دن عبرت بین اولمایه داعیدر . ایشته کتاب مینده وارد اولان ( قدخلت من قبلکم سنن فسیروا فی الارض فانظروا کیف کان عاقبة المکذبین . سنة من ارسلنا قبلك من رسلنا ولا تجد لسنتنا تحویلاً . فهل ينظرون الا سنة الاولین فلن تجد لسنة الله تبدیلاً ولن تجد لسنة الله تحویلاً ) — اولم بسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم ... ) کبی برچوق آیات کریمه هپ بو اساسی وئیددر . کورولور که قرآن جناب حقک امم و اکوان حقنده تبدیلدن مصون بر طاق سنن الهمی سی اولدیغی صراحة تبلیغ ایتکده در . بو سنن ایسه بر طاق طرائق ثابته در که آثار و شئون هپ اولرک مقتضای سنجه جریان ایدر . شرائع یا خود نوامیس دنیلن ، حتی بعضیلری طرفندن قوانین نامیله یاد اولنان شیلر هپ بولردر . بزم اختلاف الفاظ ایله اوغراشلق وظیفه من دکلدر . قرآن کریمک ندای بلند لاهوتیسیله اسماع ایلدیکی حقیقت شودر که : جمعیت بشره نک تابع اولدیغی نظام ایله او نظامک آناری بر در ، اصلاً تغیر و تبدله اوغراماز . بناءً علیه مائل سعادت اولمق ایستین افراد جمعیت ایچون او نظامک اساسلرینی نظر امعانه آله رق افعال و حرکاتی اوکا توفیق ایتک ، طور و سیرتی هپ او اساسه تطبیق ایله مک ایجاب ایدر . بو طریق سداددن خافل اولانلر ، حسب و نسب اعتباریله ابراره ، حتی مقرینه منسوب اولسلر ، شقا و حرماندن باشقه بر غایه امل بکله مه مایدرلر .

ایمدی بر نظر حکیم نه قدر تحریده بولنورسه بولنسون ، نه قدر حقایقه ظفریاب اولورسه اولسون غاینده بو سننک احکامی ادراک

حقه مالك دكلدر . جناب حق زمره ناجيدك وصفنده ( وتواصوا بالحق وتواصوا بالصبر ) ( واتكن منكم امة يدعون الى الخير واما بالمعروف وينهون عن المنكر واولئك هم المفلحون ) ( فلولا نفر من كل فرقة منهم طائفة ليتفقهوا في الدين ولينذروا قومهم اذا رجعوا اليهم لعلهم يحذرون ) بيور بيور .

بوصورتله مسلمانلر بربرينه نصيحتده به لنورلر و ايجلرندن كنديلرني خيره سوق ايده جك بر جاعت تعين ايدرلر . مع مافيه مرشد طانيد قلمري بوجاعتك احوالني تحت مراقبهده بولنديرهرق سبيل رشاددن انحراف ايتدكاريني كوردكلري كبي در حال يوله كتيرلرلر . برده بو جاعتك مسلمين اوزرنده كي حقي اونلري طريق سداده دعوتدن ؛ احكام آلهيه بي اخطاردن ، ايجاب ايتدكجه تهديد وانذاردن باشقه برشي دكلدر . بناء عليه نه بوهيئت ناصحه نك ، نهده ناسدن برفردك شخص آخرك معاينتي تحري به قالقيشمسي جائر اولماديني كبي نه ارباب اقتدارك نهده ضعفانك عقيد سني تجسسه بولماسنه مساع يوقدر .

اعمال وعقائدني كتاب الله وسنت رسولدن باشقه برمخلدن اخذ وتلقى ايله مك هج برمسلم اوزرينه واجب دكلدر . هر مسلم سلفدن ، خلفدن كيسه بي توسيط ايتمكسز ين اللهك اوامر جليله سني اللهك كتابندن ؛ پيغمبرك سنن سنيد سني پيغمبرك كلامندن آله بيلير . يالكز بونك ايجون اولجه بعض وسائل تحصيل ايتمش اولمسي لازمدر كه اونلرده لسان عربك قواعديله شيوه واسلوب ؛ عربك بالخاعه زمان بعثده كي احوالي ، عصر سعادتده كي وقائع ، نزول وحى ائناسنده ظهوره كان حادثات ؛ برارده ناسخ منسوخ كبي شيلدر .

شايد مؤمن كتاب وسنتدن استنباط حكم ايده جك برحاله ؛ دكل ايسه اوزمان كنديسي ايجون بوايكي مأخذ آشنا اولانلره مراجعتدن باشقه برشي لازم دكلدر . مع مافيه ايستر اعتقادي ايستر عملي اولسون ، صوره جنبي سؤالره آله جنبي جوابلر ايجون سائل دليل طلبي حقيقي حائزده اطو غريبسي بويله بر طلبه مجبوردر .

مرموم شيخ محمد عبده

## جناب قرآنيہ

سورة آل عمران : آيت - ۱۰۳

« واعتصموا بحبل الله جميعاً ولا تفرقوا واذكروا نعمه الله عليكم اذ كنتم اعداء فالف بين قلوبكم فاصبحتم بنعمته اخواناً وكنتم على شفا حفرة من النار فانقذكم منها كذلك يبين الله لكم آياته لعلكم تهتدون »  
 جمله كز برلكده حبل الله ياپشوب آيرليك (دين اسلامه كتاب الله شدتله تمسك ايدك ، صاقين اره كزه اختلاف وشقاق دوشهرك حقدن آيرليك ، زمان جاهليتده اولديني كبي فرقه فرقه اولوبده اتفاق كله بي اخلال ايتيك ، تفرقه بي موجب اولور وآره كزده كي الفت ومحبتي ازاله ايدر حالات احداث ايله ميك . الحاصل حبل مئين آلهيه ياپشوب

الحذر محبت والفتكزي ازاله ، جمعيت واتحاد كزي تارومار وپربشان ايده جك احوال واسبابه تقرب ايتيك ) وجناب حقاك سزه اولان نعمتي ياد وتخطر ايدك كه سز ( زمان جاهليتده ) بر ي بركزك دشمني ( اولوب اره كزده كي بغض وعداوتلر ولاينقطع دوام ايدن محاربه لرايله تاب وتوانكز كسلش ، حضور وراحتكز بتون بتون منسب اولمش ) ايكن الله سزك قلوبكزي تأليف ايدوب لطف وكرميله ( متحاب ، مترحم ، متناصح ، كلمه حق اوزرينه مجتمع ومتفق ) اخوان اولديكز ( ظلمات جهل و ناداني ايجنده عصبيت وغيرت قوميه ايله اوغراشوب طورر ايكن نور قرآن ايله بصر بصيرتكز روشنا وينكزده كي تفرقه عصبيت جهت وحدت اسلاميه ايله برطرف اولدي . بو بر نعمت جليله دنويه در ، دوشونكز ، قدريني بيلكز ، بو نعمت بيمعديل الدن قاجيره ميكن ) .

دو قبيله اوس وخزرج نام داشت يك زديكر جان خون آشام داشت كينه اي كهنه شان از مصطفا محو شد در نور اسلام وصفا مشوي

وسز آشدن بر حفره نك کنارنده بولتمده ايكن ( يعني سز كفر يكدن نايي حفره دوزخك کنارنده بولنوب بو حال اوزره فوت اولسه كز او حفره ده دوشه جككز محقق ايكن ) سز ي ( اسلامه هدايت ايدرك ) او حفره دن تخلص ايلدي ( بوده بر نعمت كرانهاي اخرويه در ) . الله سزه آيات ودلائلي ايشته بويله بر بيان واضح ايله بيان ايدبور ، بلکه طريق حقه اهتدا ايدر سكز ( حق جل وعلا حضرت تيرينك بو بيان الهيسي سزك طريق هدايته ثبات وازدياد كزي طلب و اراده ايلديكي ايجوندر ، سزك صلاح وسعادتكز ايجوندر ) .

### انتباه

بو آره لقي بعض اقوام اسلاميه نامنه خصوصي جمعيتلر ، لجنه لر ، انجمنلر تشكيل ايدلديكي ايشيد بيلور . بر ملك ترقيسي ، بر صنعتك حايه سي ، بر تجارتيك توسيبي ، بر شركت تشكيلي ، تعاون ومواسات كبي امور خيره دن بر امر خيرك مذاكره سي ايجون جمعيتلر ، لجنه لر ، انجمنلر تاسيس وتشكيل اولنورسه بوكي محافل فضيلت جهت جهت اتحاد امته خادم اوله جنبي جهته شه سز قبول عامه ده مظهر اولور ؛ بو قدرده دكل ، بوكي مآثر علم وحيتك قلوب امته بر موقع معلاي احترامی اولور ، الى الابد لسان ستايش وحرمت ايله ياد اولنور ، مؤسساري ، اعضاسي هر دم تجليل ايديلور . فقط برفرد عثمانی نظر ننده بتون افراد امت ، بتون جهات وطن مساوي اولوب بريني ديكر فرودن ، ديكر قومدن ، بردياري اوبردياردن سچمكه هج بر سبب معقول يوق ايكن وبر عثمانی كافه ممالك عثمانيه نك اقبال وادبارينه صورت متساويه ده علاقه دار اولوب نظر وهمتي بر جهته ، وبر قومك ترقی وتعاليسنه حصر وقصر ك پيش نگاه عثمانيانده هج بر معنای مستقيمي اولماق ايجاب ايدر ايكن وعلى الخصوص اهالينك وكلاسندن متشكل ومنتخب شوراي امت ومبعوثان ملت اولوب بونلر واسطه سيله وطنك هر طر فجه اولان احتياجات عموميه وخصوصيه مجتمعا دوشونيله جك ايكن بويله اقوام نامنه انجمنلر تشكيلي ضايعه جمعيت كبري اولان وحدتي اخلايه